

DE MEESTE SCHILDERS ZEGGEN:

IK DOËT GEZOND

GEEN OPLOSMIDDELEN!

FNV AFBOW & ONDERHOUD-BESTUURDER MIEKE VAN VELDHUIZEN KIJKT TEVREDEN TERUG OP CAMPAGNE

Ik doe 't gezond! Dat is de boodschap van FNV Afbouw & Onderhoud. Sinds FNV-voorzitter Agnes Jongerius vorig jaar oktober deze campagne aftrapte hebben we op allerlei manieren de werkzame schilders en de schilders van de toekomst benaderd. Signalen dat er binnenshuis nog steeds gewerkt werd met oplosmiddelhoudende verf was de aanleiding voor deze voorlichtingscampagne. Gelukkig bleek het allemaal reuze mee te vallen: de meeste schilders zijn goed op de hoogte.

FEITEN EN BEWIJZEN

Naast FNV Afbouw & Onderhoud is ook het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam bezig geweest met de gevaren van oplosmiddelhoudende producten. Onderzoekers hebben voor het eerst aangetoond dat patiënten met Organisch Psychosyndroom (OPS of schildersziekte) afwijkingen vertonen in hun hersenen door contact met organische oplosmiddelen. Vooral de beginstadia van OPS worden niet altijd erkend. Werknemers met klachten als concentratieproblemen of duizeligheid worden niet altijd serieus genomen. Diagnose, erkenning en preventie van OPS zal in de toekomst hopelijk gemakkelijker zijn.

GEZONDE WERKPLEK ZOEKT OPDRACHTGEVER

Iedereen verdient een veilige en gezonde werkplek. We hebben gezien dat het al heel goed gaat, maar er is nog werk aan de winkel. Helaas schilderen vooral ZZP-ers en werknemers in kleine bedrijven nog vaak gedwongen met oplosmiddelhoudende verf. Uit angst klussen kwijt te raken gaan ze vaak in op de eisen van opdrachtgevers. Daarom wil FNV Afbouw & Onderhoud na 4 juli, de dag van ons minisymposium, samen met brancheorganisatie FOSAG opdrachtgevers gaan informeren. Want niet alleen de schilders, maar zeker ook de opdrachtgevers moeten het belang inzien van gezond schilderwerk.

Ik wil u heel graag uitnodigen voor het mini-symposium 'Ik doe 't gezond'. Behalve verhitte discussies en interviews met werkgevers en arbeidsinspectie, drink ik graag een glaasje op uw gezondheid!

Foto Ton Poortvliet

MINI-SYMPOSIUM

Datum: vrijdag 4 juli, 1400 - 1700 uur
Plaats: Tweede verdieping FNV Bouw, Houttuinlaan 3, 3447 GM Woerden
Aanmelden? Mail naar leonie.ramaekers@fnvbouw.nl

TIP

HANDSCHOENEN UIT ALS JE GAAT PAUZEREN

Foto Ton Poortvliet

Watergedragen verf trekt sneller in de huid dan de oplosmiddelhoudende producten. Gevoelige mensen kunnen er last van krijgen. Handschoenen zijn daarvoor dé oplossing. Een tip: Trek je handschoenen uit als je gaat roken of eten, dan heb je minder kans dat je verresten binnenkrijgt of met de rook stoffen inademt die misschien niet goed zijn voor de gezondheid.

ZELF IN ACTIE OF LIEVER DE BOND?

Moet je trouwens in discussie gaan als je werkgever het verven met oplosmiddelen binnenshuis verplicht? FNV Afbouw & Onderhoudbestuurder Rudy van Helvoirt zegt dat je de werkgever rustig mag wijzen op het feit dat hij iets onwettigs doet. En dat watergedragen verf ook een goed resultaat geeft. 'Maar laat er geen hooglopende ruzie over ontstaan. Als je ongerust bent, of iets tegen je wil moet doen, kan je beter elders advies zoeken. Je kunt bijvoorbeeld de bond inseinen. Die kan contact zoeken met de werkgever. Of de melding doorgeven aan de Arbeidsinspectie.'

We boden gastlessen aan jonge schilders in opleiding met quizzes over veilig omgaan met schildersgevaaren. Naast lessen waren er werkbezoeken bij schilders en productinformatie van verfproducenten. Met al die activiteiten zetten wij veilig werken voorop.

Foto Jeroen Poortvliet

EEN STEVIGE QUIZ OVER OPLOSMIDDELEN

Op het projectiescherm in het leslokaal verschijnt een foto van een schattige vossensnuit. Met daarnaast de tekst: 'VOS staat voor Vluchtige Organische Stoffen'. Hoe wordt VOS ook wel genoemd? Aan het woord: Rudy van Helvoirt, regiobestuurder FNV Bouw en gastdocent voor vandaag.

Twintig leerling-schilders van het DaCapo College in Sittard overleggen en gniffelen als ze naar het antwoord zoeken. 'Zijn dat niet...uh... stoffen zoals ammoniak? Ik bedoel.. uh...oplosmiddelen?' Inderdaad, de gastles gaat over oplosmiddelen. En vooral over de gezondheidsschade die het verven met oplosmiddelen veroorzaakt.

'IK VOELDE ME ALSOF IK TEVEEL GEDRONKEN HAD'

Kevin voegt in de gastles een eigen ervaring toe, opgedaan tijdens een stage. 'Ik stond met twee andere jongens te verven in een kleine ruimte zonder ventilatie. We kregen een bus verf aangereikt van iemand. 'Pak deze maar, dat is goed spul'. We keken niet naar oplosmiddelen. Maar na drie uur verven voelde ik me alsof ik teveel gedronken had. Ik waggelde en het zweet stond op mijn voorhoofd. Later vertelde iemand me dat het van oplosmiddelen moet zijn gekomen.'

EFFECT VAN OPLOSMIDDEL? TRAAG ZAAD

Effecten van oplosmiddelen? Dronken gevoel, misselijkheid, verlies van concentratie. En op lange termijn zelfs OPS: chronische oplosmiddelvergiftiging; de gevreesde schildersziekte. Daardoor zijn al heel veel schilders arbeidsongeschikt geraakt. Daarom binnen nooit werken met oplosmiddelen, maar met

Foto Bert Janssen

de verplichte watergedragen verf. En handen beschermen als je buiten met oplosmiddelrijke verf werkt. 'Jonge schilders moeten niet de routine of foute gewoontes van oudere collega's overnemen. Hoe meer je over arbo in je vak weet, hoe eerder je aan preventie doet. Dat is beter voor je gezondheid.' Ook zaadcellen zijn niet veilig voor de werking van oplosmiddelen, die via de huid en de luchtwegen in het lichaam komen. Sperma wordt niet

alleen trager, maar oplosmiddelen kunnen ook zorgen voor aangeboren afwijkingen bij baby's. Kevin Karel (17) uit Maastricht wil hier wel wat over kwijt.

'We krijgen hier wel theorielessen,' zegt hij, 'en ik wist dat er iets als schilderziekte bestond. Maar niet hoe het ontstaat en wat je eraan kunt overhouden. En ook niet dat je van oplosmiddelen ongelukkige kinderen kunt krijgen. Je moet voorzichtig werken, dat is nu wel duidelijk.'

Loek Kusiak

'MEESTE WERKGEVERS STAAN ACHTER CAMPAGNE "IK DOE 'T GEZOND"'

"Vrijwel alle werkgevers zijn het met ons eens", aldus Henny de Roos-Plat, regiobestuurder Zuidwest van FNV Bouw. Dat bleek ook weer op de bedrijvendag van het Vakcentrum Rijnmond. "Een paar werkgevers vonden dat wij niet zo moesten zeuren. Dat werden pittige discussies!"

Hoewel het al acht jaar verplicht is om te werken met watergedragen verf, weigeren sommige werkgevers. Zij kunnen erop rekenen dat de bond in actie komt. Werkgevers die zich wel aan de verplichting houden, zeggen dat het een investering is maar dat de kosten erg meevalen. De schilders moeten een andere manier van werken aanleren, maar als je die in de vingers hebt, is het niet duurder en net zo fraai. Henny spreekt van een bijzonder succesvolle bijeenkomst. "We hebben zelfs met twee werkgevers afspraken gemaakt over voorlichting. Jonge schilders konden discussies met werkgevers horen en ook zij vonden het goed dat er campagne wordt gevoerd voor gezond werken. Twee van die jongere bezoekers zijn op de bedrijvendag lid geworden!" Kaderlid Pieter van Hooijdonk beaamt dat de bedrijvendag een succes was maar hij had toch liever wat meer jonge schilders gezien. Toch vond hij leuk dat werkgevers naar de vakbond toe komen voor informatie. Voor iedereen zich aan de wettelijke verplichting houdt, is er een mentaliteitsverandering nodig, zegt Van Hooijdonk. Bij werkgevers, maar zeker ook bij werknemers. Als die door hun baas onder druk worden gezet om binnen met oplosmiddelrijke verf te werken, dan moeten zij het conflict durven aangaan. "Zij hebben zelf ook verantwoordelijkheid voor hun gezondheid."

Jessica Smeenk

Foto Ton Poortvliet

OP STAP MET DE ARBEIDSINSPECTIE

'IS BEHANG AFKRABBEN VAN ASBESTWAND STRAFBAAR?'

DE ARBEIDSINSPECTIE CONTROLEERT SCHILDERSBEDRIJVEN OP NALEVIING VAN DE VERVANGINGSPLICHT VOOR OPLOSMIDDELHOUDENDE VERF BINNENSHUIS. OOK WORDT GEKEKEN NAAR WERKEN OP HOOGTE, WAAR NOG STEEDS ONGELUKKEN MEE GEBEUREN. FNV AFBOW & ONDER HOUD GING IN NOORDBRABANT EEN DAGJE MEE OP STAP MET **INSPECTEUR BRIAN VAN OTTERDIJK**.

Foto Hans-Joachim Schröter

Alle schildersbedrijven zijn vooraf met een brief op de hoogte gesteld dat ze bezoek van de Arbeidsinspectie kunnen verwachten. "Niemand kan dus beweren dat hij niet op de hoogte is van de vervangingsplicht. Maar evengoed kunnen we ook onaangekondigd voor de deur staan. Zoals we ook schildersbusjes die langs de weg staan kunnen controleren." We gaan met Brian naar een schildersbedrijf in een dorp bij Oss. De schilders zijn aan het werk in een hofje met historische huizen.

ASBESTPLATEN?

In de woning van een alleenstaande oudere dame moet behangen en geschilderd worden. De jonge schilder Bas is in de keuken met een krabber en voorweekmiddel bezig het behang af te steken. Totdat Brian van Otterdijk een vreemde ontdekking doet. De wanden zijn niet van steen of hout maar blijken opgebouwd uit dunne platen asbest. Is in dit specifieke geval sprake van bewerking of verwerking van asbest? Is wat de schilder doet een risico voor de gezondheid

In de auto vertelt Brian over reeds uitgevoerde inspectiebezoeken bij zes schilders die als ZZP'er werken "Ze waren allemaal bekend met de vervangingsregeling. Eén schilder, die vooraf was ingeseind over mijn bezoek, bleek in een particuliere woning op verzoek van de opdrachtgever met -schadelijke - oplosmiddelhoudende verf te hebben gewerkt. Dat ontdekte ik toen ik samen met de schilder naar die woning was gereden. Daar trof ik ook blikken met oplosmiddelhoudende verf aan. De boete kan, afhankelijk ook van de ernst van de overtreding en de grootte van het bedrijf, schommelen tussen de 1000 en 4500 euro."

omdat bij het behang afsteken kankerverwekkende asbestvezels kunnen vrijkomen? Is sprake van een strafbaar feit? Een unieke en daardoor lastige situatie.

'Ik heb dit in ieder geval niet eerder meegemaakt,' zegt Brian. Ook Bas, de schilder, schrikt zich een hoedje. Hij stopt meteen met werken. Hij dacht met een soort triplexwand te maken te hebben. 'Ik weet ook niet hoe ik dat spul had moeten herkennen,' legt hij uit. Ook voorman Gert reageert stomverbaasd. 'Abest?! Kan niet waar zijn.' Brian zet zijn laptop op de keukentafel en tikt een verklaring en de persoonlijke gegevens van de schilder in. 'Niet weten dat er met asbest gewerkt wordt, ontslaat werkgever en werknemer nog niet van hun verantwoordelijkheid.'

HET LOOPT MET EEN SISSER AF

Brian belt met een collega van de Arbeidsinspectie. Die moet uitzoeken of inderdaad sprake is van een werkwijze die strijdig is met het Asbestverwijderingsbesluit. Zoja, dan wordt een 'handhavingstraject' ingezet, wat kan uitmonden in een forse boete. Uiteindelijk loopt het met een sissers af. "Wat de schilder deed was geen bewerken in de zin van strafbare asbestverwijdering. Omdat het een jonge knaap was geloof ik ook dat hij de asbest niet heeft kunnen herkennen." Met de voorman rijden we terug naar het schil-

dersbedrijf voor een inspectie aldaar. Het blijkt een schoon en professioneel werkend bedrijf te zijn, met twintig werknemers in dienst. Lid van de branchevereniging Fosag ook. In het magazijn staan de blikken verf keurig op schappen gesorteerd en opgeslagen. Brian maakt ook een compliment over de compacte, moderne hoogwerker met rupsbanden die in de hal staat geparkeerd. 'Een mooi ding. Zo zie ik ze niet veel. Belangrijk is wel dat de stempels, ofwel de voeten van zo'n hoogwerker, op een bepaalde manier worden uitgesteld en vergrendeld, zodat hij niet kan omvallen. Je kan dus een goed apparaat hebben, maar toch ongelukken veroorzaken. Daarom zijn instructies ook zo belangrijk.' Naast inspectie is ook voorlichting een taak van de Arbeidsinspectie. Preventie is een essentieel onderdeel van het inspectieproject. Diezelfde middag bezoekt Brian van Otterdijk nog een schildersbedrijf in Den Bosch. Ook dit bedrijf blijkt zich aan de vervangingsplicht te houden. Brian: 'Ook maakt het bedrijf veelvuldig gebruik van hoogwerkers. En allemaal goedgekeurd. Deze werkgever wil meer rendement uit zijn schilders halen. Je bent een stuk flexibeler als je niet iedere keer van een rolsteiger of ladder af moet om bij een raam of kozijn te kunnen.'

Loek Kusiak

Foto Hans-Joachim Schröter

MEER INFORMATIE EN ANDER ONDERWIJS KADERGROEP ZUID-WEST IN ACTIE TEGEN ONGEZOND SCHILDEREN

“De boodschap is hard voor jongeren”, vindt Kaderlid Jan Sup. “Ze zijn zich niet bewust wat voor gevolgen oplosmiddelen hebben voor de voortplanting. Onderwijl werken ze er nog steeds mee.” Collegakaderlid Jan van Nispen vindt dat het onderwijs omgegooid moet worden. Leerlingen leren nu met oplosmiddelhoudende buitenverven werken. Daarna pas komen de oplosmiddelarme verfsoorten voor binnen. Die omschakeling is lastig: “Ze moeten éérst leren werken met watergedragen verf. Daarna is de stap naar oplosmiddelhoudende verf helemaal niet moeilijk.” Trouwens, vindt de groep, er zijn goede oplosmiddelarme verven voor buiten. In 2010 worden die de norm. Waarom dan niet nu al beginnen? De regionale kadergroep Zuidwest heeft hard getrokken aan de campagne ‘Ik doe ‘t

gezonder’. Regiobestuurder Henny de Roos somt de resultaten op: “We hebben op scholen driehonderd leerlingen gesproken en op hun werk zo’n tweehonderd werknemers. Verder zijn we met vijftig opdrachtgevers in gesprek gekomen en bij zo’n twaalf woningcorporaties over de vloer geweest.” Een groot succes van de campagne is dat enkele grote woningcorporaties voortaan zwart op wit in het bestek hebben staan dat binnen altijd met watergedragen verf wordt geschilderd. Pieter ziet nog wel een probleem bij de consument: “Zwangere vrouwen schilderen zelf de kinderkamer, met oplosmiddelhoudende verf.

Anne Pols

LOKALE OVERHEDEN WILLEN GRAAG **goED** DOEN

Het goede voorbeeld geven is een van de belangrijkste taken van de overheid, bedacht Janna Mud, regiobestuurder Noordwest van FNV Afbouw & Onderhoud, aan het begin van deze arbocampagne voor schilders. Gemeentes en stadsdelen hebben flink wat onderhoudswerk aan openbare

gebouwen. Het aanbestedingsbeleid van overheden van schilderwerk hoort tegelijkertijd vlek vrij te zijn. Daarom begon zij met haar collega's de lokale overheden in Amsterdam eerst eens te informeren over de positieve boodschap van de campagne Ik doe 't gezond. “Want het gaat ons niet om de foute praktijken, we willen juist zoveel mogelijk mensen laten zien hoe het wél veilig en gezond kan. Ik wilde extra interesse wekken in de goede alternatieven en werkwijzen waar we over beschikken.” legt Janna Mud uit. De gemeente denkt aan een convenant, dat ook voor de stadsdelen en diensten gaat gelden. Behalve een (her)bevestiging van het gebruik van watergedragen verf bij binnenwerk, zouden er volgens FNV Afbouw & Onderhoud ook controlemomenten in moeten zitten. Juist op die manier kun je laten zien dat beleid ook goed wordt uitgevoerd. Mocht het dan een keer misgaan, dan kun je de fout snel herstellen. FNV Afbouw & Onderhoud is op het moment van schrijven van deze krant nog in gesprek met de dienst Bouw en Woningtoezicht.

ACTIVITEITENKALENDER

2008

- 4 juli Woerden: Slotbijeenkomst 'Ik doe 't gezond'
- 27 mrt Rotterdam: Gastlessen Albeda College
- 3/4 mrt Rotterdam: Gastlessen Albeda College
- 28 febr Ridderkerk: Vakbondscafé
- 26 febr Goes: Op bezoek bij de woningcorporatie
- 18 febr Geldermalsen: Gastlessen SPOS
- 15 febr Rotterdam: Vakcentrum Afbouw en Onderhoud Rijnmond
- 13 febr Overijssel: Diverse regionale werkbezoeken
- 31 jan Overijssel: Diverse regionale werkbezoeken
- 28 jan Goes: Gastlessen SPOS
- 22 jan Nuenen: Gastlessen Schildersvakcentrum
- 19 jan Utrecht: Op bezoek bij woningcorporatie Mitros
- 17 jan Overijssel: Diverse regionale werkbezoeken
- 14 jan Zwolle: Regionale kick off 'Ik doe 't gezond'
- 14 jan Breda: Gastlessen SPOS
- 9 jan Geldermalsen: Gastlessen SPOS

2007

- 18 dec Heerlen: Voorlichtingsbijeenkomst 'Ik doe 't gezond'
- 17 dec Breda: Gastlessen Radius College
- 17 dec Alkaar: Regionaal bedrijfsbezoek
- 11 dec Bergen op Zoom: bedrijfsbezoek Firma Maasmond en gastlessen Markiezaat College
- 11 dec Breda: Gastlessen SPOS
- 6 dec Rotterdam: Op bezoek bij woningcorporatie L'escout
- 4 dec Bergen op Zoom: bedrijfsbezoek Firma Krijger
- 4 dec Breda: Gastlessen SPOS
- 3 dec Middelburg: Voorlichtingsbijeenkomst 'Ik doe 't gezond'
- 29 nov Breda: Gastlessen SPOS
- 27 nov Deurningen: Voorlichtingsbijeenkomst 'Ik doe 't gezond'
- 22 nov Heerlen: Gastlessen ROC Arcus
- 21 nov Deventer: Voorlichtingsbijeenkomst 'Ik doe 't gezond'
- 20 nov Rotterdam: Op bezoek bij woningcorporatie Woonbron
- 19 nov Drachten: Workshop 'Ik doe 't gezond'
- 17 nov Goes: Gastlessen SPOS
- 12 nov Meppel: Workshop 'Ik doe 't gezond'
- 12 nov Goes: bedrijfsbezoek Schildersbedrijf Schults
- 6 nov Groningen: Workshop 'Ik doe 't gezond'
- 3 nov Nieuwegein: Studiedag OPS-vereniging

- 29 okt - 2 nov Nieuwegein: Promoweek 'Ik doe 't gezond'
- 19 okt Aftrap Rotterdam: Vakcentrum Afbouw en Onderhoud Rijnmond
- SPOS: Samenwerkingsverband Praktijk Opleiding Schilderen.

COLOFON

Dit is een uitgave van Stichting FNV Pers in opdracht van FNV Bouw, Postbus 520, 3440 AM Woerden. T 0348 575 575 | F 0348 423 610 | I www.fnvbouw.nl.
Tekst Loes Visser en Renée de Vries Illustratie Rik Tazelaar Vormgeving Studio FNV Bouw Druk Senefelder Misset, Doetinchem Oplage 10.000 | juni 2008 | 08196

FNV AFBOW & ONDERHOUD

FNV AFBOW & ONDERHOUD IS ONDERDEEL VAN FNV BOUW